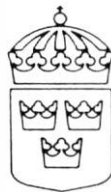

Motion till riksdagen

1987/88:Jo61

av Sven Eric Lorentzon m.fl. (m)

med anledning av prop. 1987/88:165 om reglering av priserna på jordbruksprodukter, m.m.

Mot.
1987/88
Jo61 — 64

Moderata samlingspartiets jordbrukspolitik

Moderata samlingspartiet eftersträvar ett effektivt jordbruk utan hämmande regleringar. Inom ramen för den svenska jordbrukspolitiken bör producer och konsumenter få agera friare än som nu sker. Därför ser vi med tillfredsställelse de förslag till avreglering av den inhemska marknaden som finns i propositionen.

Men propositionen är också ett socialdemokratiskt försök att omtolka det jordbrukspolitiska beslutet från 1985. Jordbruksministern försöker i glidande ordalag få riksdagen att acceptera ett annat ansvar för överskottsproduktionen än vad som var riksdagens beslut 1985. Detta är allvarligt och något som vi inte kan acceptera.

Även på andra punkter försöker regeringen omtolka beslutet från 1985. I vissa skrivningar i propositionen verkar en dramatisk omläggning av den svenska jordbrukspolitiken förberedas. Genom en försåtlig inläggning i textmassan har regeringen velat åstadkomma att riksdagen genom stilltående accepterar dessa nya principer. Vi anser därför att det finns skäl att ånyo påpeka att viktiga principiella förändringar i den svenska jordbrukspolitiken utformning skall godkännas av riksdagen. Detta bör ges regeringen till känna.

Avtalsperiodens längd

Förhandlingar om ett nytt avtal från den 1 juli 1988 kunde inte slutföras i enighet. Konsumentdelegationen svarade nej på jordbruksnämndens medlingsbud om ett tvåårigt avtal.

Sedan fria förhandlingar om jordbrukspriserna införts har parterna haft stora svårigheter att enas. Dagens förhandlingssystem är dyrbart och leder ofta inte till något konkret resultat. Det verkar ha tjänat ut som instrument för att uppnå överenskommelse om jordbrukspriserna. Vi anser därför att ett nytt förhandlingssystem som tillgodoser producentens och konsumentens behov måste utarbetas, ett system som leder till ett praktiskt resultat vid fastställande av jordbrukspriserna.

Det är bl.a. synnerligen angeläget att åstadkomma längre avtal. Härigen-

om skapas arbetsro och möjligheter att lösa olika frågor som man i de senaste förhandlingarna skjutit framför sig. För jordbruket måste det vara ett intresse med framförhållning och stabilitet. Även för övriga parter i samhället bör det vara ett klart intresse att en långsiktighet kan prägla jordbruksfrågorna.

För att åstadkomma längre avtal krävs att regler fastställs för avtalsperioden. Det gäller t.ex. hur ökade kostnader skall beräknas och vilka utgångspunkter som skall finnas för fastställande av jordbrukarnas inkomstföljsamhet.

Vi anser att det inte möter några hinder för längre avtalsperioder med vissa fastställda regler även om man tillämpar en fri förhandlingsordning. Det bör vara ett intresse för samtliga parter att åstadkomma längre väl fungerande avtal. Vi beklagar att detta inte kunnat ske vid årets förhandlingar.

Investeringsförbud

I propositionen föreslås att förbudet mot nybyggnad av djurstallar skall förlängas sex månader. Att förbudet därefter skall upphöra framgår inte med önskvärd tydlighet. Vi känner oss därför föranledda att ånyo klargöra vår ståndpunkt.

Vi anser att det nu femåriga investeringsförbudet i djurstallar omedelbart bör avskaffas. Investeringsförbudet är ett steg på vägen mot en total kontroll av jordbruket. Detta förbud begränsar den enskilde jordbrukarens möjligheter att fritt agera och bestämma över sin fastighet.

Då föreskrifter om arealanpassad djurproduktion är under utarbetande behöver inte frisläppet villkoras. Det faller sig naturligt för brukaren att inte bygga för ett större antal djur än han enligt de nya bestämmelserna får hålla på arealunderlaget.

Tvåprissystem på mjölk

I propositionen meddelar departementschefen att han har för avsikt att senare föreslå att tvåprissystemet på mjölk endast förlängs till den 30 juni 1989. De av departementschefen anförda motiven är att tvåprissystemet i stort sett uppfyllt sina huvudsyften. Överskottsproduktionen har minskat, och avräkningspriserna har kunnat höjas för producenterna. Tvåprissystemet har på kort sikt haft avsedd effekt på överproduktionen.

De negativa effekterna är också väl kända. Genom att konkurrensförhållandet inom landet sätts ur spel minskar behovet av effektiviseringsåtgärder i mjölkproduktionen. Konsumenten drabbas av en dyrare produkt. Kontrollapparaten byggs ut till förfång för både konsumenter och producenter. De lönsamhetsförbättringar som producenten uppnår får nästa mjölkproducent betala när han köper fastigheten. Tvåprissystemet bör därför avvecklas.

Att, som regeringen föreslår, avveckla tvåprissystemet till den 30 juni 1989 visar dock en brist i förståelse för näringens situation och de omställningsproblem som uppstår vid en alltför snabb och drastisk avveckling. En

bortre gräns bör sättas för när systemet skall vara avvecklat, men näringen är i behov av en längre anpassningsperiod till en fri marknad inom landet än den tidsgräns som propositionen föreslår. Vi föreslår därför att tvåpris-systemet skall vara avvecklat senast till den 30 juni 1991. Det bör ankomma på näringen (SMR och LRF) att genomföra avvecklingen på lämpligt sätt.

Mot. 1987/88
Jo61

Vegetabilier

I propositionen för regeringen ett resonemang om nedtrappning av statens delansvar för spannmålsöverskottet. Utgångspunkten för statens delansvar är 1985 års jordbrukspolitiska beslut med den s.k. 40/60-regeln.

Riksdagen har därefter tolkat och preciserat statens ansvar. I JOU 1985/86:13 anges bl.a.: "I avbidan på den fortsatta behandlingen av dessa frågor (överskottsproblemen) bör enligt utskottets mening understrykas att 1985 års riksdagsbeslut lagt fast själva principen om en fördelning av kostnadsansvaret mellan staten och näringen, vilket bl.a. måste innebära att staten svarar för 40 % av de verkliga kostnaderna för spannmålsöverskottet vid normalskörd. De beräkningar som gjordes i propositionen 1984/85:166 av kostnaderna för staten bör, till skillnad från uttalande om fördelningsprincipen, inte vara absolut bindande för tillämpningen av riksdagsbeslutet. De beräkningar som låg till grund för nämnda överväganden har också, genom utvecklingen på exportmarknaden m.m., till stor del förlorat sin aktualitet." (Vår kursivering)

Vi anser att ingångna avtal skall hållas. Vi vidhåller därför att statens ansvar för täckande av exportförluster för spannmålsöverskottet skall vara 40 % av de verkliga kostnaderna för normalskörden.

Allt talar för att jordbrukets överskottsproblem på vegetabiliesidan kvarstår även efter 1990 och att staten då i någon form måste fortsätta med sitt delansvar. I vilken form, storlek och inriktning som detta kan ske får lösas efter det att utvärdering av nuvarande stöd skett 1990. Vi förutsätter att detta sker i nära samarbete med näringen.

Regeringens tolkning av statens kostnadsansvar för överskottsproduktionen är medvetet felaktigt. Nedtrappning skall inte ske inom femårsperioden på det sätt som regeringen anför. Vad regeringen framför var den troliga bedömning av hur stort det framtida stödet skulle bli och har inget att göra med statens ansvarstagande.

Stödbehovet har inte minskat, och orsakerna är naturligtvis flera. Vad som bidragit till att överskottet inte minskat är att staten inte vidtagit de åtgärder som på ett enkelt sätt bidragit till en mer marknadsanpassad produktion inom landet. Först föregående år började de lagar som verkat hämmande på mångfalden inom svenskt jordbruk att luckras upp. Liberaliseringen av t.ex. jordförvärvslagen och skötsellagen hade på ett tidigare stadium kunnat påverka utvecklingen och minskat den traditionella spannmålsodlingen. Kanske har inte heller ekonomiska incitament i tillräcklig omfattning funnits för att näringen mera aktivt skulle stimuleras att arbeta för en anpassning av produktionen.

I propositionen försöker regeringen omtolka beslutet från 1985 på flera punkter. Vi kan inte acceptera detta. Sålunda sägs i propositionen: "Vid

valet av åtgärder för att minska belastningen är det således viktigt att beakta de regionala, fördelningsmässiga och miljöpåverkande effekterna av de olika former som prövats eller kan komma i fråga för att främja en enhetlig produktionsstruktur." Genom att acceptera denna skrivning anser vi att vägen lämnas öppen för andra politiska lösningar än vad överrenskommelsen var 1985. Vi kan inte acceptera denna metod att försöka ändra formen för statens ansvar.

Låginkomstsatsningen

Låginkomstsatsningen tillkom som kompensation för uteblivna livsmedelsprishöjningar på 1970-talet. Den är således en livsmedelssubvention. Under detta anslag finansieras också leveranstilläggen på mjölk. Den totala kostnaden för detta beräknas till 88 milj. kr.

Tilläggen är konstruerade så att de utgår vid låga leveranser av mjölk. Med ökande mjölkvolym trappas de av för att sedan helt upphöra. En liknande konstruktion har tidigare också funnits för smågrisproducenter, det s.k. suggstödet. Detta upphörde på grund av att tilläggen inte hade den avsedda stödeffekten.

Även för leveranstillägget för mjölk är motsvarande argument tillämpligt. Att mjölmängden från den enskilde mjölkproducenten är låg kan bero på flera orsaker. En kan vara att gården inte bär fler djur än att kriterierna uppfylls och därigenom fungerar som ett deltidjordbruk. En annan kan vara att mjölkproduktionen kombineras med annan produktion som därigenom minskar förutsättningarna för en högre produktion. Stödet har inte avgörande betydelse för lönsamheten hos jordbrukarna och bidrar inte till att hålla kvar småskalig mjölkproduktion. Stödet bör därför avskaffas.

De medel som därigenom frigörs och som kvarstår efter att vår besparing på 45 milj. kr. under detta anslag genomförts bör omfördelas inom anslaget. Enligt vår mening bör de tillföras avbytarverksamheten. Därigenom kommer de huvudsakligen mjölkproducenterna till godo.

Prisregleringen på sockerbeter och socker

Prisregleringen på sockerbeter och socker för perioden 1 juli 1988—30 juni 1989 har i propositionen utformats enligt samma grunder som för innevarande regleringsperiod. Detta innebär en oförändrad odlingsareal om 51 000 ha. Propositionen bygger på jordbruksnämndens förslag om att driften vid samtliga nu existerande sockerbruk skall upprätthållas för den aktuella perioden.

I jordbruksnämndens uppdrag har också ingått att på sikt skapa ett importutrymme på 10—15 % av den totala sockerkonsumtionen inom landet. Bakom detta uppdrag ligger det åtagande som den nuvarande regeringen gjort vid FN:s sockerkonferens hösten 1983.

En sådan minskning av den framtida svenska sockerbetsarealen skulle innebära betydande omställningssvårigheter och lönsamhetsproblem för de svenska sockerbetsodlarna. I en situation då stora ansträngningar görs

för att hitta alternativ till den för höga spannmålsproduktionen skapar det berättigad oro hos brukarna om även sockerbetsodlingen skall minska.

Flera andra skäl talar för sockerbetsodlingen. Sockerbetorna har en lång växtperiod, god förmåga att ta upp växtnäring och omsätta denna på ett effektivt sätt. Risken för näringsläckage är liten. Odlingen genererar sysselsättning och har betydelse för beredskapen. Mot denna bakgrund finns det skäl för att fullfölja det i Sockernäringskommitténs betänkande, SOU 1982:6, framförda förslaget om att odlingen bör ha en omfattning som till minst 95 % tryggar landets självförsörjning av socker. Detta bör ges regeringen till känna.

Mot. 1987/88
Jo61

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att principiella ändringar i den svenska jordbrukspolitiken skall godkännas av riksdagen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om förhandlingssystemet vid jordbrukspristvåringarna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om avvecklingstidpunkt för tvåprissystem på mjölk,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statens ansvar för överskottsproduktionen,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om leveranstilläggen på mjölk och avbytarverksamheten,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om betydelsen av den svenska sockerbetsodlingen.

Stockholm den 10 maj 1988

Sven Eric Lorentzon (m)

Jens Eriksson (m)

Ivar Virgin (m)

Mona Saint Cyr (m)

Bertil Danielsson (m)

Göthe Knutson (m)

Arne Andersson (m)

i Ljung

Ingvar Eriksson (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Arne Svensson (m)

Hans Dau

Sven Munke (m)

Karl-Gösta Svenson (m)